

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-693 15
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (toliau – Įstatymas) Nr. I-693 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) parengimą paskatino tai, kad šiuo metu policijoje neužpildyta apie 18 proc. pareigūnų darbo vietų. Didžiausias stygius fiksuojamas Vilniaus, Panevėžio, Marijampolės ir Tauragės apskrityse, t. y. čia trūksta daugiau kaip 20 proc. pareigūnų. Taigi maždaug kas penkta policijos pareigūno darbo vieta Lietuvoje yra tuščia. Tokia situacija lemia didesnę darbo krūvį dabar dirbantiems pareigūnams, kuriems per 2022 metus teko 331 678 valandų viršvalandžių. Būtinybę didinti policijos pajėgas išvelgia ir dirbantys ne šioje sistemoje. Neseniai Klaipėdos rajono savivaldybė paskelbė apie sprendimą skirti finansines paskatas į šią savivaldybę atvyksiantiems dirbti policininkams. Klaipėdos rajone dirba apie 60 pareigūnų, o turėtų būti 80, tai yra gan rizikingas trūkumas, kuris gali pakenkti tiesioginių funkcijų vykdymui.

Galima teigti, kad šiuo metu policininko specialybė yra nepatraukti. Vieną pagrindinių priežasčių, kodėl trūksta pareigūnų yra nuolatinės reformos ir atlygis už atliekamas funkcijas. Šiuo metu pradedančio policininko alga yra 900 eurų į rankas, Vilniuje – beveik 1 000 eurų į rankas. Nė 1 000 eurų į rankas neuždirbančio pareigūno darbą ženklina ne tik didelis darbo krūvis, psichologinė įtampa, gresiantys išskaitymai iš algos kai skubant į iškvietimą patenkama į eismo įvykį, bet ir nuolatinis pavojus sveikatai ir gyvybei.

Atkreiptinas dėmesys, kad pastaruoju metu atleidžiama daugiau pareigūnų, nei priimama. Didžioji dauguma tų pareigūnų turi būtiną stažą pareigūno pensijai gauti ir neretai būna atitarnavę daugiau kaip 30–35 metus. Dauguma išėjusių į pensiją policijos pareigūnų yra įgiję aukščiausius profesinius įgūdžius, aukštos kompetencijos, geros sveikatos ir galėtų tęsti savo profesinę veiklą, tačiau neaiški ateitis dėl nuolatinės reformų juos skatina palikti pareigūnų gretas. Šiandien būtina svarstyti galimybę, užtikrinant maksimalias socialines garantijas bei skatinimą, paskatinti pensijoje esančius pareigūnus grįžti į tarnybą policijoje. Šiuo metu pareigūnų ir karių valstybinės pensijos už tarnybą gavėjui nuo teisės gauti šią pensiją atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki visų dokumentų pensijai skirti gavimo atitinkamoje institucijoje dienos, skiriamas pareigūnų ir karių valstybinės pensijos priedas už tarnybą. Priedas mokamas, iki asmuo įgis teisę gauti socialinio draudimo pensiją. Tačiau šis priedas mokamas tik jei pareigūnas nedirba arba dirbdamas uždirba mažesnę darbo užmokestį negu MMA. Pareigūnui pradėjus dirbti ir gaunant pajamas, viršijančias MMA, priedas nėra mokamas. Tokia sistema apsunkina pareigūnų grįžimą į darbo rinką, o tai sukelia ilgalaikių socialinių pasekmių jam, jo aplinkai ir darbo rinkai.

Įstatymo projekto tikslas – siekiant tinkamai užtikrinti funkcijų įgyvendinimą, prisitaikant prie šių dienų realijų paskatinti policijos pareigūnus esančius pensijoje grįžti tarnauti valstybei arba bent jau aktyviai dalyvauti darbo rinkoje.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai yra Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos už tarnybą gavėjui nuo teisės gauti šią pensiją atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki visų dokumentų pensijai skirti gavimo atitinkamoje institucijoje dienos, skiriamas pareigūnų ir karių valstybinės pensijos priedas už tarnybą (toliau – priedas).

Priedas mokamas, iki asmuo įgis teisę gauti socialinio draudimo pensiją, jeigu mėnesio, ėjusio prieš tą mėnesį, už kurį mokamas priedas, šio asmens draudžiamosios pajamos, kaip jos apibrėžtos Valstybinio socialinio draudimo įstatyme, yra mažesnės negu 1 minimalioji mėnesinė alga (toliau – MMA) arba jis kitoje valstybėje negauna su darbo santykiais susijusių pajamų ir nėra savarankiškai dirbantis asmuo.

Jeigu asmuo neturi draudžiamųjų pajamų arba kitoje valstybėje negauna su darbo santykiais susijusių pajamų ir nėra savarankiškai dirbantis asmuo, jam mokamas 1 socialinio draudimo bazinės pensijos (toliau – bazinė pensija) dydžio priedas.

Pareigūnų ir karių valstybinės pensijos už tarnybą gavėjui, kuris turi draudžiamųjų pajamų ir jų dydis per mėnesį yra mažesnis negu 1 MMA, mokama priedo dalis, kuri apskaičiuojama bazinės pensijos dydį dauginant iš koeficiento, apskaičiuoto pagal mėnesio, einančio prieš tą mėnesį, už kurį mokamas priedas, draudžiamųjų pajamų dydį: $K = (MMA - P) / MMA$, čia:

- 1) K – koeficientas,
- 2) P – asmens draudžiamosios pajamos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Priėmus siūlomą teisinį reguliavimą, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos už tarnybą gavėjui skiriamas pareigūnų ir karių valstybinės pensijos priedas už tarnybą būtų mokamas iki asmuo įgis teisę gauti socialinio draudimo pensiją, jeigu mėnesio, ėjusio prieš tą mėnesį, už kurį mokamas priedas, šio asmens draudžiamosios pajamos, kaip jos apibrėžtos Valstybinio socialinio draudimo įstatyme, yra mažesnės negu 3 minimalios mėnesinės algos arba jis kitoje valstybėje negauna su darbo santykiais susijusių pajamų ir nėra savarankiškai dirbantis asmuo.

Manytina, jog toks reguliavimas visų pirma padės subalansuoti pareigūnų trūkumo klausimą, taip pat paskatins į pensiją išėjusius pareigūnus aktyviai dalyvauti darbo rinkoje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Įstatymui įgyvendinti iki 2023 m. birželio 30 d. turės būti priimti įgyvendinamieji teisės aktai.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymams įgyvendinti Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus iki įstatymų įsigaliojimo.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Priimto Įstatymo projekto įgyvendinimas pareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų. Preliminariai 2024 m. gali prireikti apie 24 mln. eurų papildomų valstybės biudžeto lėšų vertinant tai, kad šuo metu dirbančių ir priedo negaunančių pareigūnų yra apie 9 tūkst.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimo ir išvadų neprašyta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „pareigūnų ir karių valstybinės pensijos“, „priedas už tarnybą“

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo nariai

